

עין משפט ונר מצוה

פב א ב ג ד מ"י פ"ג
מהלכות טומאת מת הלכה ו':

»
»
»

שיטה מקובצת

אן הואיל ומעורה מעורה אלא אמציעתא: **ב** כא נמי הואיל והאבר מעורה בבהמה דהוא בעלי חיים טהור הוא: **ג** אי כדר' יוחנן דאמר לעיל יש יד להכשר: **ד** המדולדלין באדם טהורין דכי ימות כתיב וכל זמן שהוא חי מציל עליהן מלטמא הסי'ד: **ה** עושה ניפול ורו"ל כבשר הפורש מן החי ובשר הפורש מן החי טהור: **ו** ולא אבר מן המת קמירר כגון דליכא באותו אבר מן המת לא כזית בשר ולא עצם כשעורה דעצם כשעורה ה"מ הוא וכזית מן המת דברי הכל מטמא והא דתנן האטרס אין להם שיעור אפי' פחות מכזית מן המת ההיא לאו רבי אליעזר היא הסי'ד: **ז** דמטהר לקמן בין בבשר הפורש מן החי בין בעצם: **ח** דרובע הקב עצמות מת מטמאים באהל:

קבט:

לאחרים. לעוזדי כוכבים: **קרוי אוכל**. לענין טומאת אוכלין ואבר מן החי אין אתה יכול להאכילו לאחרים זהיתר: **ודילמא טעמא דר' שמעון**. ולמה לי קרא להכי: **הואיל ומעורה**. צבעלי חיים שאין טומאה נוהגת בהם כדלמרינן לגבי יחור דהואיל והתאנה מעורה ציחור חיבור הוא אע"פ שהיחור נפסח מן האילן שהקליפה מועלת זו לעשות חצור הכא נמי הואיל והאבר מעורה צבהמה סכל דהו טהור הוא: **נשחטה הצהמה**. אין המדולדל יתיר לא לישראל ולא לבני נח: לא הוכשרו. וקמפרש ר' רבי יוחנן משום דלאו בני קבולי טומאה נינהו דלא משויא להו שחיטה אוכלא הואיל שאינו קרוי אוכל: **ודלמא**. לעולם בני קבולי טומאה נינהו וטעמא דר"ש אי ה' כדרבא דמפרש לעיל (דף קס:) טעמא דר"ש משום דאין צהמה נעשית יד להכשיר האבר אי כרדבי יוחנן דלמנר גנמי לעיל אין יד להכשר וכשאוחזו בקטן ואין גדול עולה עמו פליגי ומשום הכשר: **אלא לעולם**. אי איתמר דר' אסיי) אסיפא דמתניתין איתמר אמתה הצהמה ור' שמעון מטהר אפילו הוכשר הבשר אין מקבל טומאה וכ"ש דפליג ארישא כשהן מחוברין ומינהו קרא לא אינטריין ליה אלא משום סיפא דאי משום רישא הא אית ליה טעם אחר כדלמרינן: **מתני'** **המדולדלין נאדם טהוריס**. דכי ימות כתיב: **ח**: **מח האדם הבשר**. המדולדל טהור דמימה עושה ניפוליס ובשר הפורש מן החי טהור וכרבי יהושע ור' נחוניא בן הקנה מיתוקמא דמטהרים לקמן צשר הפורש מאדם **חי: האבר מטמא משום אבר מן החי כו'**. בגמרא מפרש מאי איכא בין אבר מן החי לאבר מן המת אבר מאדם חי מטמא צמגע וצמשא וצאהל אכל כזית צשר ועצם כשעורה הפורש מאבר מן החי אינו מטמא ומאבר מן המת מטמא: **גב' צעלמא קאי**. ואפילו מאבר מן המת דעלמא פליגי) דלא מטמא אלא אם כן יש צו כזית צשר דמטמא משום צשר: **אי"ל ר' יהושע**. וכי מפני ששמעת מן החי סצור אמה לומר מן החי דוקא ולא מת צתמיה והלא כתיב צמגילת תענית פסחא זעירא כו' פסח שני שצאייר: **הא רבה**. פסח ניסן: **למספר**. צתמיה: **ה"ג כל דכן**. שמעת: **אי"ל כך שמעתי**. שאבר מן החי מטמא ולא אבר מן המת: **ה"ג ומאי איכא בין אבר מן החי לאבר מן המת**. ואמתניתין קאי: **כזית צשר ועצם כשעורה הפורש מאבר מן החי איכא צינייהו**. תנא דמתניתין סצירא ליה כר' יהושע דמטהר לקמן בין

העור והרוטב פרק תשיעי חולין

לאחרים אין קרוי אוכל אמר ליה רבי זירא לרבי אסי דילמא טעמא דרבי שמעון התם הואיל ומעורה מעורה **ד**תניא **י**חור של תאנה שנפשח ומעורה בקליפה ר' יהודה מטהר וחכמים אומרים אם יכול לחיות טהור ואם לאו טמא ואמרינן לך מאי טעמא דרבי יהודה ואמרת לן הואיל ומעורה מעורה **ה** אמר ליה אמצעיתא נשחטה הבהמה הוכשרה בדמיה דברי ר' מאיר ר' שמעון אומר לא הוכשרו **ו**(אמר ר' אסי) אמר רבי יוחנן מאי טעמא דרבי שמעון אמר קרא **י**מכל האוכל אשר יאכל אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים קרוי אוכל אוכל שאין אתה יכול להאכילו לאחרים אין קרוי אוכל ודילמא טעמא דר' שמעון בההיא אי **ז**כדרבא אי כדרבי יוחנן אלא לעולם אסיפא ולאו אאבר אלא אבשר מתה הבהמה הבשר צריך הכשר ור' שמעון מטהר אמר ר' יוחנן מ"ט דרבי שמעון אמר קרא מכל האוכל אשר יאכל

הדרן עלך העור והרוטב

אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים קרוי אוכל אוכל שאי אתה יכול להאכילו לאחרים אין קרוי אוכל: **מתני'** **ה**האבר והבשר המדולדלין באדם טהורים מת האדם הבשר טהור האבר מטמא משום אבר מן החי ואינו מטמא משום אבר מן המת דברי ר' מאיר ורבי שמעון מטהר: **גב'** ורבי שמעון מה נפשך **א**י מיתה עושה ניפול ליטמא משום אבר מן החי ואי אין מיתה עושה ניפול ליטמא משום אבר מן המת ר' שמעון בעלמא קאי דקאמר תנא קמא האבר מטמא משום אבר מן החי ואין מטמא משום אבר מן המת אלמא אבר המת בעלמא מטמא ואמר ליה ר"ש אבר המת בעלמא לא מטמא דתניא אמר ר' אליעזר שמעתי שאבר מן החי מטמא אמר לו ר' יהושע מן החי ולא מן המת וקל וחומר ומה חי שהוא טהור אבר הפורש ממנו טמא מת שהוא טמא לא כל שכן כתוב במגילת תענית פסחא זעירא דלא למספר הא רבה למספר אלא כל דכן הכא נמי כל דכן אמר ליה כך שמעתי ומאי איכא בין אבר מן החי לאבר מן המת כזית בשר ועצם כשעורה הפורש מאבר מן החי איכא צינייהו **ו**דתנן כזית בשר הפורש מאבר מן החי ר' אליעזר מטמא ור' נחוניא בן הקנה ור' יהושע ימטהרין עצם כשעורה הפורש מאבר מן החי ר' נחוניא מטמא רבי אליעזר ור' יהושע ימטהרין השתא דאתית להכי בין תנא קמא לרבי שמעון נמי כזית בשר ועצם כשעורה איכא צינייהו:

הדרן עלך העור והרוטב

לאחרים. לעוזדי כוכבים: **קרוי אוכל**. לענין טומאת אוכלין ואבר מן החי אין אתה יכול להאכילו לאחרים זהיתר: **ודילמא טעמא דר' שמעון**. ולמה לי קרא להכי: **הואיל ומעורה**. צבעלי חיים שאין טומאה נוהגת בהם כדלמרינן לגבי יחור דהואיל והתאנה מעורה ציחור חיבור הוא אע"פ שהיחור נפסח מן האילן שהקליפה מועלת זו לעשות חצור הכא נמי הואיל והאבר מעורה צבהמה סכל דהו טהור הוא: **נשחטה הצהמה**. אין המדולדל יתיר לא לישראל ולא לבני נח: לא הוכשרו. וקמפרש ר' רבי יוחנן משום דלאו בני קבולי טומאה נינהו דלא משויא להו שחיטה אוכלא הואיל שאינו קרוי אוכל: **ודלמא**. לעולם בני קבולי טומאה נינהו וטעמא דר"ש אי ה' כדרבא דמפרש לעיל (דף קס:) טעמא דר"ש משום דאין צהמה נעשית יד להכשיר האבר אי כרדבי יוחנן דלמנר גנמי לעיל אין יד להכשר וכשאוחזו בקטן ואין גדול עולה עמו פליגי ומשום הכשר: **אלא לעולם**. אי איתמר דר' אסיי) אסיפא דמתניתין איתמר אמתה הצהמה ור' שמעון מטהר אפילו הוכשר הבשר אין מקבל טומאה וכ"ש דפליג ארישא כשהן מחוברין ומינהו קרא לא אינטריין ליה אלא משום סיפא דאי משום רישא הא אית ליה טעם אחר כדלמרינן: **מתני'** **המדולדלין נאדם טהוריס**. דכי ימות כתיב: **ח**: **מח האדם הבשר**. המדולדל טהור דמימה עושה ניפוליס ובשר הפורש מן החי טהור וכרבי יהושע ור' נחוניא בן הקנה מיתוקמא דמטהרים לקמן צשר הפורש מאדם **חי: האבר מטמא משום אבר מן החי כו'**. בגמרא מפרש מאי איכא בין אבר מן החי לאבר מן המת אבר מאדם חי מטמא צמגע וצמשא וצאהל אכל כזית צשר ועצם כשעורה הפורש מאבר מן החי אינו מטמא ומאבר מן המת מטמא: **גב' צעלמא קאי**. ואפילו מאבר מן המת דעלמא פליגי) דלא מטמא אלא אם כן יש צו כזית צשר דמטמא משום צשר: **אי"ל ר' יהושע**. וכי מפני ששמעת מן החי סצור אמה לומר מן החי דוקא ולא מת צתמיה והלא כתיב צמגילת תענית פסחא זעירא כו' פסח שני שצאייר: **הא רבה**. פסח ניסן: **למספר**. צתמיה: **ה"ג כל דכן**. שמעת: **אי"ל כך שמעתי**. שאבר מן החי מטמא ולא אבר מן המת: **ה"ג ומאי איכא בין אבר מן החי לאבר מן המת**. ואמתניתין קאי: **כזית צשר ועצם כשעורה הפורש מאבר מן החי איכא צינייהו**. תנא דמתניתין סצירא ליה כר' יהושע דמטהר לקמן בין

הדרן עלך העור והרוטב

מסורת הש"ס

א) [ג"ל דמנן, ב] וטוקזין פ"ג מ"ח לעיל קכח: **ג**) רש"ל מ"ו, ד] כס"י כדרבה, **ה**) [לעיל עג: עד], **ו**) עדות פ"ו מ"ג, **ז**) ג"א ר' אסי, **ח**) כס"י כדרבה, **ט**) ג"א יוחנן, **י**) [נמצבר יטן], **כ**) כס"א: פליג,

»
»
»

תורה אור השלם

י. מכל האכל אשר האכל אשר יבוא עליו מים יטמא וכל משקה אשר ישתה ככל כלי ייקרא יא לד

»
»
»

הנחות חב"ח

א) רש"י ד"ה כזית וכו' צבשר הפורש מן החי בין

»
»
»

מוסף רש"י

יחור. טף (דע"ל קכח), ר' יהודה מטהר. דלמתי מחובר הוא (שש),

הדרן עלך העור והרוטב

מסורת הש"ס

^(א) צבורות יד. [תמורה י. לג:א, ב]
^(ב) [דברים יב], [שם]

גליון הש"ס

רש"י ד"ה חוריע והלחיים ובר' משום דבעי ובר'. ע"י לקמן דף קלח ע"ב ברש"י ד"ה לבד מראשית הגז:

מוסף רש"י

שקדם מום קבוע להקדשן. שהיה להם מום קבוע והקדשן להמכר ולהביא ממדיהם קרנן למנוח (בכורות יד.). חייבין בבכורה. לאחר פדיון אם ילדו (שם) אם נקבות הן ולאחר פדיון כיכורו (תמורה י.). ובמתנות. זרוע ולחיים וקריה כחולין גמורים (בכורות יד.). ויוצאין לחולין. בפדיון לגמרי ליגזו וליעבד כחולין גרדי, משום דמשקירא לא חיילא עליהו קדושה תמורה (שם). וולדן מותר. אפילו איעבד קודם פדיון ומתיליד לאחר פדיון (תמורה ג.). והשוחרטין בחורץ פטור. אפילו קודם פדיון, לפילו היי מומין קל כגון דוקין שצנין, ולגבי קדשים מתייב שחוט בחור, הכא פטור משום דלא מלה עליה מתחילה קדושה כל כך (בכורות שם). ואם מותר. קודם פדיון. יפדו. להאכילן לכלבים, דאין קדשטן תמורה ותו קמ"ל דגדעי משאר קדשים שאין נפדין אלא חוץ שזיכלו לעמוד בפני הכהן בשעת הערכתן, דכתיב והעמיד את הבהמה וזכר והיחך הכהן וגו' (שם). חרץ מן הבכור והמעשר. שאפילו נמנוח מלה עליהן קדושה תמורה, דבכור רחם מקדשו ובמעשר תמיב לא יצקר בין טוב לרע, דמשמע בין חס בין בעל מום קדוש, טוב חס רע בעל מום (שם). או מום עובר. ממאן דלתייה דמי ותלה עליהן קדושה (שם). ואין יוצאין בו. שאפילו לאחר פדיון אסורין בגזה ועבודה (שם). וולדן וחלבן אסור בו. מפרש בגמרא כשנתעברו קודם פדיון וילדו לאחר פדיון (שם). והשוחרטין בחורץ. קודם פדיון, חייב. כרת, ובגמרא מפרש דדוקין שצנין דרליון הן לפנים ולאביא דר' עקיבא דלמר אם עלו לא יידו, אכל בשאר מומין לא דלמריקן במסכת יומא (גו.). הראוי לכהל מועד חייבין עליו אי לא מלה חייבין. יקבירו. והערכה (שם).

הזרוע והלחיים. **בזרץ ובצוה** **לארץ.** * משום דצעי למימר בחולין אכל לא במוקדשין נקט להו: **צפני הצית.** צעודו קיים: חולין אינן חייבין צחזה ושוק אלא קדשים לחודייהו: **ואסן אופס.** צחזה ושוק כתיב. אותם מיעוטא הוא חזה ושוק אין ולא

דבר אחר: כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן. הרי הן כמקדשים עניים ואכנים לדמיהם ואין צהן קדושת הגוף ואם נפדו הרי הן כחולין גמורים ומייצים צצבורה אם ילדו צבור הרי הוא קדוש וכל זמן שלא נפדו לא כדלמר צצבורות פ"צ (דף יד.). קסבר האי תנא קדושת דמיים מדחה מן הצבורה דאין קדושה מלה על קדושה: **וולדן וחלבן מותר לאחר פדיונם.** מה שאין כן במקדש תמימים ונסתאבזו ופדלן דלמר' צצבורות (דף טו.). רק צכל אות נפשך מוצח ולאכלת צצרט צפסולי המוקדשין לאחר פדיון הכתוב מדבר מדלילטרריך קרא למימר צהו הטמא והטהור יאכלנו^א וכתיב מוצח ולאכלת צצר מוצח ולא גזיה ולאכלת ולא לכלצין צצר ולא מלצ צמתניתין דלסור וצצבורות (דף יד.). מוקמינן כגון דליעצר לפני פדיונו ואחיליד לאחר פדיונו בין רישא דקמתי מותר בין סיפא דקמתי אסור: **ויולאין לחולין.** ע"י פדיון להיות כחולין גמורים אפילו ליגזו וליעבד מה שאין כן צקדם הקדשן את מומן דלנקמן צצמתניתין: **והשוחרטן בחורץ פטור.** ואילו צקדם הקדשן את מומן תנן מוקמינן לקמן דחייב אם שחט צחורץ קודם פדיון ואע"ג דאין ראויים לפתח אהל מועד דהא בעלי מומין יניהו ותנן (וחבים דף קיב.) הראוי

לפתח אהל מועד חייבין עליו צחורץ ואילו ראוי צפנים אין חייבין עליו צחורץ הא מוקמינן לה צצבורות (דף טו.). צדוקין שצנין ואליבא דר"ע דלמר אם עלו לא ירדו הילכך הוואיל ובפנים לא ירדו חייבין עליהן צחורץ. וכולה הך מתני' מיתניא צצבורות צצפרק שני (דף יד.). והתם תני לה משום צבורות והכא תני לה משום צמתנות: **ואין עושין תמורה.** אפילו קודם פדיון. וצצבורות (יד.). מפרש טעמא טוב מעיקרו עושה תמורה ואפילו נעשה רע אחר שהקדישו אכל רע מעיקרו אינו עושה תמורה: **ואם מהו יפדו.** ואע"פ שאינם ראויים אלא לכלבים ואין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים כדפרישית לעיל ולאכלת ולא לכלצין ה"מ צקדשים שקדם הקדשן את מומן אכל הני דיקלאל צצלמלא ניניהו ולא נחת להו קדושת הגוף ועוד אשמועינן דלא צענין העמדה והערכה וקסבר קדשי צדק צצית לא היו צכלל העמדה והערכה דכתיב צפדיון קדשים שנסתאבזו לאחר כך והעמיד את הבהמה (ויקרא כו) וכיון דמתה אי אפשר להעמידה: **חוץ מן הבכור והמעשר.** דאע"ג שקדם מומן להקדשן מלה עליהם קדושה גמורה לכל דצריהם אלא שאין כשרים ליקצר דצבור צרחם מלה רחמנא לא שנה חס ולא שנה צעל מום קדש חס קרצ וצעל מום נאכל לכהן דילפלין צצבורות (דף כח.). ובצרם יהיה לך [צצמדבר יח] צצשרם תרי משמע לימד על צבור צעל מום שמתנה לכהן ומעשר צצמה נמי כתיב ציה (ויקרא כו) העשירי יהיה קדש לא יצקר בין טוב לרע טוב היינו חס רע היינו צעל מום: **או מום עובר קודם להקדשן.** דמום עובר כמאן דלתייה דמי: **פטורין מן הצבורה.** ואע"פ שנפדו וילאו לחולין להיתר אכילה פטורין מן הצבורה אם ילדו דכתיב צהו (דברים יב) כצבי וכאיל וצבי ואיל פטורים מן הצבורה דהא צקר ואלא כתיב [שם טו]: **ומן צצמסנות.** זרוע ולחיים דאין וקריה דאין נוהגין צצבי ואיל דכתיב (שם יח) אם שה: **ואין יולאין לחולין.** צפדיון: **ליגזו וליעבד.** כדפרישית לעיל מוצח ולאכלת אין צהן אלא היתר וצציהה ואכילה צצלצד אכל גזיה ועבודה לא: **וולדן וחלבן אסור.** צצבורות (דף יד.). מוקי לה דליעצר לפני פדיון ואחיליד לאחר פדיון דאי איעצר ואחיליד לאחר פדיון ולד צבי ואיל הוא ואם נולד לפני פדיונו מאי אצריא הני אפילו קדם מומם להקדשן נמי ולדן לפני פדיון אסור: **והשוחרטן בחורץ חייב.** כדפרישית לעיל צדוקין שצנין וקודם פדיון: **ועושין תמורה.** קודם פדיון דכתיב (ויקרא כו) טוב צרע או רע צטוב: **מסו.** מעצמן. יקבירו. או משום דצעין העמדה והערכה או משום דאין פודין את הקדשים להאכילם לכלבים: **גב'.** הוה אמינא קדשים חייבין צצמסנות. מקל וחומר מחולין כדלמרן צצמתניתין והיכי מצינן למימר הכי הא איכא למפרך צצהי ק"ו מה לחולין כו' וקרא למה לי: צבור אינו נוהג צצמוקדשים צצצקרך ואלכך כתיב (דברים טו) ולא הקדש ועוד תקדיש כתיב (שם) ולא שצבר קדוש: **סיסי מוכרים.** כלומר אי לאו אותם דקרא הוה אמינא תימי צצק"ו מוכרים דחולין דליכא למיפרך צהו שכן חייבין צצבורה שאין יולדין: ראשית הגז אינו נוהג צצמוקדשים דהא לאו צבי גזיה ניניהו דכתיב (שם יח) גז אלכך ולא הקדש: ראשית הגז כל השנה כשהוא גוזז אלו נותן לכהן דבר מועט כדמפרש לקמן (דף קלה.) שיעורא וקרי ליה ראשית [דברים יח] כי היכי דקרי תרומה (שם) ראשית דגנן: תיישים וצכרים אין צהם לא צבורה ולא ראשית הגז ואי לאו אותם מחייבין מתנות צצקדשים מק"ו מתיישים חולין: מעשר צצמה אינו צצמוקדשין דכתיב [ויקרא כו] יהיה קדש ולא שצבר קדוש צצפ"צ דצבורות (דף גג:) הילכך לא אחי צצק"ו דליכא למיפרך תלמר צצמוקדשין שאין נכנסין לדיר להמעשר: **מוקנים.** אי לאו אותם הוה מיימין ליה מק"ו מתיישים וקנים דחולין שצבר נתעשרו ואין צצריכין עוד להכנס לדיר: **מה לוקנים.** תיישים וקנים דחולין צדין הוא שהן חייבין צצמתנות: **שכן נכנסו צצר לדיר להמעשר.** תלמר צצקדשים שלא נכנסו צצר לדיר להמעשר. ומהדר אי לאו אותם הוה מיימין להו צצק"ו מלקוח ויתום. הלכוח פטור ממעשר צצמה אם לקח עשרה טלחים מן השוק פטור מלעשר דצקרך ואלאך תמר רחמנא והיתום שמתה אמו צצשעת לידה כגון זה פירש למיתה חזה פירש לחיים כדלמר צצשהחט (לעיל לה:) פטור ממעשר צצמה דלוינו ראוי לקדש דכתיב [ויקרא כג] תחת אמו פרט ליתום וילפלין מעשר צצמה מיימה צצפ"צ דצבורות (כו.) ר' ישמעאל צצו של ר' יוחנן צן צרופא אומר נלמר כאן תחת אמו ונלמר להלן תחת השצט מה כאן פרט לכל השמות הללו כלאים ונדמה ויואל דופן ויתום דכולהו מימעטי מהאי קרא דשור או כשצ [שם כג] אף להלן לענין מעשר פרט לכל השמות הללו אע"ג דצעל מום נכנס לדיר להמעשר אלו אין נכנסים: ה"ג **צמינן קלמרה קדשים נמי צצמינן.** כגון חולין נכנסין לדיר הילכך אי לאו אותם אחי צצק"ו: **מה קדשים שאין חייבים צצמסנות.** דהא ממעטינן להו מלאתם דכתיב גצי חזה ושוק אותם ולא צצמתנות: **אמר קרא.** צצמתנות חולין זה יהיה דבר זה נוהג צצחולין ואין חזה ושוק נוהגין צצהן: צחזה ושוק כתיבא תנופה לפני ה': אי אצריא. חוץ לעזרה:

הזרוע והלחיים פרק עשירי חולין

קל.

הזרוע והלחיים. תלמוד לומר **ואתן אותם.** ואי לאו קל וחומר לא הוה צריך קרא אע"ג דסממא כתיב בין צחולין בין צמוקדשים דה"א דבר הלמד מענינו צמה הכתוב מדבר צחולין דכתיב לעיל מהאי קרא דגנן תירושך ויזהרך וגו' גז אלכך וראשית הגז אינו נוהג צצמוקדשין כדלמר לקמן פרק ראשית הגז (דף קלה.):

תִּיתִי מַלְקוֹת ויתום. הוה מצי למימר נמי תימי מכלאים וטרפה ועוד טוצא דתנן צצפרק מעשר צצמה (צצבורות דף גו.) שאין נכנסין לדיר להמעשר:

וזך אין מידי אחרניא לא. תימה דקאי צצמתנות וממעט חזה ושוק אדצרה ה"ל למעוטי מיינה מוקדשין ממתנות ויש לומר דצצר אמעטו מלאתם וכה"ג פירש' צצפ"ק (לעיל דף מד.) גצי וחאת אשר ללוים:

והשוחרטן בחורץ פטור וואין עושין תמורה ^א ואם מתו יפדו חוץ מן הבכור ומן המעשר ^ב כל שקדם הקדשן את מומן או מום עובר קודם להקדשן ולאחר מכאן נולד להם מום קבוע ונפדו פטורין מן הבכורה ומן המתנות ואין יוצאין לחולין להגזו ולהעבד וולדן וחלבן אסור לאחר פדיון והשוחרטן בחורץ חייב ליעושין תמורה ואם מתו יקברו: **גב'.** טעמא דכתב רחמנא אותם הא לאו הכי הוה אמינא קדשים חייבין צצמתנות איכא למיפרך מה לחולין שכן חייבין בבכורה תימי מוכרים מה לזכרים שכן חייבין בראשית הגז מחיישים מה לחיישים שכן נכנסין לדיר להתעשר מוקנים מה לזקנים שכן נכנסו לדיר להתעשר מלקוח ויתום מה ללקוח ויתום שכן נכנסין במינן לדיר להתעשר במינן קאמרת קדשים נמי במינן נכנסין לדיר להתעשר ויהיו חולין חייבין בחוזה ושוק מקל וחומר ומה קדשים שאין חייבים צצמתנות חייבין בחוזה ושוק חולין שחייבין צצמתנות אינו דין שחייבין בחוזה ושוק אמר קרא ^ב וזה יהיה משפט הכהנים זה אין מידי אחרניא לא אלא טעמא דכתב רחמנא זה הא לאו הכי הוה אמינא חולין חייבין בחוזה ושוק והא בעי תנופה היכא לינופיניהו אי אבראי ^ב לפני ה' כתיב אי

לפתח אהל מועד חייבין עליו צחורץ ואילו ראוי צפנים לא ירדו חייבין עליו צחורץ הא מוקמינן לה צצבורות (דף טו.). צדוקין שצנין ואליבא דר"ע דלמר אם עלו לא ירדו הילכך הוואיל ובפנים לא ירדו חייבין עליהן צחורץ. וכולה הך מתני' מיתניא צצבורות צצפרק שני (דף יד.). והתם תני לה משום צבורות והכא תני לה משום צמתנות: **ואין עושין תמורה.** אפילו קודם פדיון. וצצבורות (יד.). מפרש טעמא טוב מעיקרו עושה תמורה ואפילו נעשה רע אחר שהקדישו אכל רע מעיקרו אינו עושה תמורה: **ואם מהו יפדו.** ואע"פ שאינם ראויים אלא לכלבים ואין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים כדפרישית לעיל ולאכלת ולא לכלצין ה"מ צקדשים שקדם הקדשן את מומן אכל הני דיקלאל צצלמלא ניניהו ולא נחת להו קדושת הגוף ועוד אשמועינן דלא צענין העמדה והערכה וקסבר קדשי צדק צצית לא היו צכלל העמדה והערכה דכתיב צפדיון קדשים שנסתאבזו לאחר כך והעמיד את הבהמה (ויקרא כו) וכיון דמתה אי אפשר להעמידה: **חוץ מן הבכור והמעשר.** דאע"ג שקדם מומן להקדשן מלה עליהם קדושה גמורה לכל דצריהם אלא שאין כשרים ליקצר דצבור צרחם מלה רחמנא לא שנה חס ולא שנה צעל מום קדש חס קרצ וצעל מום נאכל לכהן דילפלין צצבורות (דף כח.). ובצרם יהיה לך [צצמדבר יח] צצשרם תרי משמע לימד על צבור צעל מום שמתנה לכהן ומעשר צצמה נמי כתיב ציה (ויקרא כו) העשירי יהיה קדש לא יצקר בין טוב לרע טוב היינו חס רע היינו צעל מום: **או מום עובר קודם להקדשן.** דמום עובר כמאן דלתייה דמי: **פטורין מן הצבורה.** ואע"פ שנפדו וילאו לחולין להיתר אכילה פטורין מן הצבורה אם ילדו דכתיב צהו (דברים יב) כצבי וכאיל וצבי ואיל פטורים מן הצבורה דהא צקר ואלא כתיב [שם טו]: **ומן צצמסנות.** זרוע ולחיים דאין וקריה דאין נוהגין צצבי ואיל דכתיב (שם יח) אם שה: **ואין יולאין לחולין.** צפדיון: **ליגזו וליעבד.** כדפרישית לעיל מוצח ולאכלת אין צהן אלא היתר וצציהה ואכילה צצלצד אכל גזיה ועבודה לא: **וולדן וחלבן אסור.** צצבורות (דף יד.). מוקי לה דליעצר לפני פדיון ואחיליד לאחר פדיון דאי איעצר ואחיליד לאחר פדיון ולד צבי ואיל הוא ואם נולד לפני פדיונו מאי אצריא הני אפילו קדם מומם להקדשן נמי ולדן לפני פדיון אסור: **והשוחרטן בחורץ חייב.** כדפרישית לעיל צדוקין שצנין וקודם פדיון: **ועושין תמורה.** קודם פדיון דכתיב (ויקרא כו) טוב צרע או רע צטוב: **מסו.** מעצמן. יקבירו. או משום דצעין העמדה והערכה או משום דאין פודין את הקדשים להאכילם לכלבים: **גב'.** הוה אמינא קדשים חייבין צצמסנות. מקל וחומר מחולין כדלמרן צצמתניתין והיכי מצינן למימר הכי הא איכא למפרך צצהי ק"ו מה לחולין כו' וקרא למה לי: צבור אינו נוהג צצמוקדשים דצקרך ואלאך כתיב (דברים טו) ולא הקדש ועוד תקדיש כתיב (שם) ולא שצבר קדוש: **סיסי מוכרים.** כלומר אי לאו אותם דקרא הוה אמינא תימי צצק"ו מוכרים דחולין דליכא למיפרך צהו שכן חייבין צצבורה שאין יולדין: ראשית הגז אינו נוהג צצמוקדשים דהא לאו צבי גזיה ניניהו דכתיב (שם יח) גז אלכך ולא הקדש: ראשית הגז כל השנה כשהוא גוזז אלו נותן לכהן דבר מועט כדמפרש לקמן (דף קלה.) שיעורא וקרי ליה ראשית [דברים יח] כי היכי דקרי תרומה (שם) ראשית דגנן: תיישים וצכרים אין צהם לא צבורה ולא ראשית הגז ואי לאו אותם מחייבין מתנות צצקדשים מק"ו מתיישים חולין: מעשר צצמה אינו צצמוקדשין דכתיב [ויקרא כו] יהיה קדש ולא שצבר קדוש צצפ"צ דצבורות (דף גג:) הילכך לא אחי צצק"ו דליכא למיפרך תלמר צצמוקדשין שאין נכנסין לדיר להמעשר: **מוקנים.** אי לאו אותם הוה מיימין ליה מק"ו מתיישים וקנים דחולין שצבר נתעשרו ואין צצריכין עוד להכנס לדיר: **מה לוקנים.** תיישים וקנים דחולין צדין הוא שהן חייבין צצמתנות: **שכן נכנסו צצר לדיר להמעשר.** תלמר צצקדשים שלא נכנסו צצר לדיר להמעשר. ומהדר אי לאו אותם הוה מיימין להו צצק"ו מלקוח ויתום. הלכוח פטור ממעשר צצמה אם לקח עשרה טלחים מן השוק פטור מלעשר דצקרך ואלאך תמר רחמנא והיתום שמתה אמו צצשעת לידה כגון זה פירש למיתה חזה פירש לחיים כדלמר צצשהחט (לעיל לה:) פטור ממעשר צצמה דלוינו ראוי לקדש דכתיב [ויקרא כג] תחת אמו פרט ליתום וילפלין מעשר צצמה מיימה צצפ"צ דצבורות (כו.) ר' ישמעאל צצו של ר' יוחנן צן צרופא אומר נלמר כאן תחת אמו ונלמר להלן תחת השצט מה כאן פרט לכל השמות הללו כלאים ונדמה ויואל דופן ויתום דכולהו מימעטי מהאי קרא דשור או כשצ [שם כג] אף להלן לענין מעשר פרט לכל השמות הללו אע"ג דצעל מום נכנס לדיר להמעשר אלו אין נכנסים: ה"ג **צמינן קלמרה קדשים נמי צצמינן.** כגון חולין נכנסין לדיר הילכך אי לאו אותם אחי צצק"ו: **מה קדשים שאין חייבים צצמסנות.** דהא ממעטינן להו מלאתם דכתיב גצי חזה ושוק אותם ולא צצמתנות: **אמר קרא.** צצמתנות חולין זה יהיה דבר זה נוהג צצחולין ואין חזה ושוק נוהגין צצהן: צחזה ושוק כתיבא תנופה לפני ה': אי אצריא. חוץ לעזרה:

קא

עין משפט ור מוצה

א **א** מיי פ"ט מהל' צבורים ה' א סמג עשין קמב טו"ע י"ד ס' סא סעיף כא:
ב **ב** מיי שם טור ש"ע שם סעיף יט:
ג **ג** מיי פ"ה מהלכות צבורות ה' ח:
ד **ד** מיי פ"ט מהלכות צבורים ה' ב:
ה **ה** מיי פ"ה מהלכות מעילה ה' ט:
ו **ו** מיי פ"ה מהלכות איסורי מוצה ה' יא:
ז **ז** מיי פ"ח מהלכות מעשה קצנות ה' ו:
ח **ח** מיי פ"ה מהלכות תמורה ה' יג:
ט **ט** מיי פ"ה מהלכות איסורי מוצה ה' יא:
י **י** מיי פ"ה מהלכות מעילה ה' ט:
כ **כ** פ"ה מהלכות צבורות הלכה ט:
ל **ל** [מיי] פ"ג מהלכות תמורה הלכה ד:]

תורה אור השלם

- כי את חוזה התנופה זאת שוק התרומה לקחתיה מאת בני ישראל מזבחי שלמיהם ואתן אותם לאהרן הדבון ולבניו לחק עולם מאת בני ישראל: ויקרא ז לד
- וזו יקריה משפט ההקנים מאת הקנס מאת ובדי הקובץ אם שור אם שיה ונתן לבתון החרע והלחיים והקבה:
- דברים יח ג קריו תביאניה את אשרי ואת החלב על הקחזה וביאנו את הקחזה לקריף אתו תנופה לפני ויקרא ז ל

עין משפט
נר מצוה

יא א מיי פֿיט מהל' כבורים הל' יד סמג עשין קמב טוש"ע י"ד ס"ר סא [ספ"י טו] וסעף לא: **יב** ב [מיי פ"ו מהלכות תרומות הלכה ב] טוש"ע שס סעיף ז: **יג** ג מיי פֿיט מהלכות מתנות עניים הל' טו טוש"ע י"ד ס"ר רעג סעיף ד: **יד** ד מיי פֿיט מהל' מעשר הל' ה:

שיטה מקובצת

[א] מחנה לכהן ע"ה. ג"ב ע"י תוס' מנחות דף י"ח ע"ב: [ב] ותימה דבפ' כל התדיר. ג"ב ע"י תוס' מנחות דף פ' ע"ב:

קל:

א' אגואי הא קא מעייל חוץ'ן בעזרה. משום דכל חולין מדאורייתא אסור להציא בעזרה וכן אמר בהמוכר את הספינה (ב"ב דף פא:) גבי כבורים ולא מסתבר דהתם אגזלות דמייתי בהדיהו קפיד דאפשר דמתני עלייהו ומציאם נדבה וכן צפ' התודה (מנחות דף פ:) אסור להציא בעזרה וכן אמר בהמוכר את הספינה (ב"ב דף פא:) גבי כבורים ולא מסתבר דהתם אגזלות דמייתי בהדיהו קפיד דאפשר דמתני עלייהו ומציאם נדבה וכן צפ' התודה (מנחות דף פ:)

גבי תודה שנתערבה בתמורות קאמר ולייתי לחם כו' הא קא מכניס חולין לעזרה ומדקאמר שאין לה תקנה הנהגים רשאים לשנות בצרכילתן ולאזולן צלויין שלוקין ומבושלים ולתם לתוכן תכלין של חולין ואמר בהקומץ רבה (מנחות דף כא:) יאכלוהו שיאכלו עמה חולין ותירומה כדי שמהא תאכלת על השזבע ונראה דדוקא חזה ושוק וכן כבורים דדרך קדושה מייתי להו דעמיד צהו תנופה וכן לחם לצורך תודה שהוא הכשר קרבן י"ט קפידא טפי בהצתה בעזרה שלא לצורך"י:

ובנין שאין נותנין מתנות צבהן ע"ה בוי'. היינו דווקא כשיש כהן חצר אבל אי ליכא כהן חצר אלא ע"ה יתנו לו ולא ימתין עד שיעמן לו חצר כדתנן במסכת חלה (פ"ד מ"ט) אלו נותנין לכל מי שירצה החרמים והצבורות ופדיון הבן ופטר חמור והזרוע והלחיים והקצה וראשית הגז כו' ואין לפרש לכל כהן בין לאנשי משמר בין לשאר כהנים דהא צירושלמי בפרק שמי נשים קאמר דיש מהן ניתנין לכל כהן ויש מהן ניתנין לאנשי משמר א"כ ע"כ לכל כהן דקאמר היינו בין כהן חצר בין כהן ע"ה והיינו היכא דליכא חצר או איכא ואין רואה לקבל כדפרשית דריש כל הבשר (לעיל דף קד:) אבל אין לתרץ דרבי שמואל בר נחמני דהכא כרבי יהודה דגרסינן צירושלמי ר' יהודה אומר אין נותנין אותה אלא לחצר דהתם אצבורים קאי כדאמר התם לעיל מינה רבי אדא אוסר בצבורים:

ובשיחזור אבייתו ישאם. ללישנא בתרא דקאמר משום דהוי ממון שאין לו תובעין פריך שפיר דישראל משמע שיכול להוציאו בדיינין וללישנא קמא נמי דפטר משום דכתיב זה פרכינן דכיון דבמתנות פטור משום דכתיב אין לו לחלק בין

מתנות לנָקט שכחה ופאה ולקמן בפרקין (דף קג:) פריך מספק לכהן: **אמר** רבא גרס ולא גרסינן אמר ליה רבא דהוה משמע דלרב חסדא דבר ואם כן מאי קאמר לנְסוּף מדת חסידות שנו כאן הלא כבר שמע התירוח ולמה חזר ואמר רב חסדא אלא רבא שמע צבית המדרש הקשיא והתירוח בשם רב חסדא ארישא והשיב להם דארישא לא שייך לשנויי ולא לאומיב מיניה אלא מסיפא הוקשה לרב חסדא ועל זה תירץ רב חסדא וי"ס שכתוב בהן ואמר רב חסדא צוויי בסוף מילתיה דרבא וכן משמע דאי לרב חסדא הוה מדבר לא היה אומר ואת אמרת אלא ומר אמר מדת חסידות שנו כאן: **תנא** תני ישאם ואת אמרת בוי'. ואי' והאמר בפרק קמא דצ"ק (דף יא:) א"ל אביי מי כתיב ישלם כתיב מדעתו ואמר נמי פרק הפועלים (ב"מ דף פא:) גבי חוסס פי פרה ודש צה לוקה ומשלם ארבעה קבין לפרה כו' וצעי למימר משלם ללאת ידי שמים וללישנא קמא דלעיל דפטור אפילו ללאת ידי שמים פריך ומהיו לההוא לישנא נמי דאין לו תובעין דחייב ללאת ידי שמים איכא למימר דהיינו דוקא בזמיק מתנות כהונה או אכלן שלקחן בציסור אבל הכא שלקחן בהיתר שהיה אז עני אפילו ללאת ידי שמים לא מחייב להכי פריך שפיר ואת אמרת מדת חסידות שנו כאן ולא מחייב אפילו ללאת ידי שמים ומיהו בסמוך קשה דקאמר טעמא דעני הא עשיר חייב ומאי קשיא אימא עני פטור אפילו מללאת ידי שמים אבל עשיר חייב א] ומפרט' דה"ק תנא תני ישלם לרבי אליעזר ורבנן פליגי עליה ואת אמרת מדת חסידות כו' דעל מדת חסידות לא הוי פליגי רבנן:

אין דָּךְ בהן אלא משעת הרמיה. ואם תאמר והא קרא לאו לאחר הרמיה איירי אלא צעמיד ליתרם דמפקינן מיניה בפרק [אלון הנשרפים (פסהדרין דף פג.)] דטבל צמיתה חלול חלול מתרומה דדריש לא יחללו את קדשי צני ישראל את אשר ירימוו צעתידים ליתרם הכתוב מדבר ויש לומר דהכא דריש מדסקמי ירימוו אלל לה' לומר כָּךְ שאין לגבזה בהן אלא משעת הרמיה אי נמי משום דקאי אקרא דסמיך ליה ואיש כי יאכל קודש דיאירי לאחר הרמיה:

הזרוע והלחיים פרק עשירי חולין

קא מעייל חולין לעזרה. מידי דלא איתעמיד ציה לורך גבזה: **המויק מתנות כהונה**. קודם שנתנן לכהן השליכם לאור או לים: **דכפיצ צהו זה**. דמשמע בעודן קיימות חייב ליתנן אבל אינן קיימות לא חייב הכתוב בהן תשלומין: **שאין לו סובעים**. אין לו

בעלים שיוכלו לתובעו בדין שהוא יכול לומר לו לכהן אחר אני נותנן ולא לך: **משפט מלמד שהמתנות דין**. דיינין נזקקין להן להוציאהו בדיינין. אלמא כהן ראשון המוצען מוציאהו מידו וקשיא לרב חסדא דאמר דמתנות כהונה ממון שאין לו תובעין הוא: **לחולקן בדיינין**. דיינין אומרים לו לישראל לזה תן המתנות שהוא חצר ואל תתן לזה שהוא עם הארץ: **ויאמר לעם**. ציהושפט כתיב בדברי הימים. סיפיה דקרא למען יחזקו בתורת ה': **מנע**. חלק כהונה: **אטו חזה ושוק מי לא בדיינין מיוחלקו**. כלום היה יכול לתתם לכהן עם הארץ והא מנע ניינהו: **אלא לאו להוציאו בדיינין**. אלמא דממון שיש לו תובעין הוא משום הכי ממעט חזה ושוק דכיון דלכפרה ולרזוי צא לא שכיח דמעבד: **הכא במאי עסקינן דאטו לידיה**. דכהן ואחר כך גזלם זה ממנו דהוה ליה ממון שיש לו תובעין שכבר זכה זה בהן ודמי כמאן דגזל מיניה גלימיה: **ופריך אי דאטו לידיה**. דכהן מאי למימרא פשיטא דיכול להוציאו בדיינין. וקמאדר דאטו לידיה צטיבלייהו הבהמה שלמיה היתה מונחת אאלו וזכה צמתנות מן ההפקר: **כמי שהורמו דמיין**. וזכה בהן. צמתנות ששום לכל הבהנים מהני וזכיה אס קדם אבל חזה ושוק אינו אלא לאותו צית אב ולא מהני: **צעל הציט**. עשיר שהיה עובר ממקום למקום: **וצריך לנטוליו**. ונלרך למוזנות נוטל לקט כשאר עניים הואיל שעכשי עני הוא: **וכשיחזור ישלם**. אלמא כל מידי דחייביה רחמנא למיתב לעניים הצא ראשון יכול לתובעו והוא הדין למתנות כהונה: **מדס חסידות שנו כאן**. אס חסיד הוא ישלם: **תנא פני ישלם**. דמשמע על כרחו ואת אמרת כו': **ועוד**. מי קצרת מדרבי אליעזר קמותיב דמצינן למימר דרב חסדא משני עלה מדת חסידות שנו כאן אלא מדרבנן מותיב ועלה משני רב חסדא מדת חסידות ^(א) (שנו כו': **כאן**. הא) דקמני עני היה בלאותה שעה דמשמע דמידוק מינה דעשיר צניי שלומי לאו בדיינין קאמר אלא אס חסיד

הוא צריך לשלם ללאת ידי שמים: **וכן לוי שאכל מעשרותיו טבליס**. שלא הפריש תרומת מעשר: **אס קדשי צני ישראל אשר ירימו לה'** אין לך בהן אלא משעס הרמה הכי גרסינן ליה בתוספתא(א):

דאטו לקט שכחה ופאה בפרקין (דף קג:) פריך מספק לכהן: **אמר** רבא גרס ולא גרסינן אמר ליה רבא דהוה משמע דלרב חסדא דבר ואם כן מאי קאמר לנְסוּף מדת חסידות שנו כאן הלא כבר שמע התירוח ולמה חזר ואמר רב חסדא אלא רבא שמע צבית המדרש הקשיא והתירוח בשם רב חסדא ארישא והשיב להם דארישא לא שייך לשנויי ולא לאומיב מיניה אלא מסיפא הוקשה לרב חסדא ועל זה תירץ רב חסדא וי"ס שכתוב בהן ואמר רב חסדא צוויי בסוף מילתיה דרבא וכן משמע דאי לרב חסדא הוה מדבר לא היה אומר ואת אמרת אלא ומר אמר מדת חסידות שנו כאן: **תנא** תני ישאם ואת אמרת בוי'. ואי' והאמר בפרק קמא דצ"ק (דף יא:) א"ל אביי מי כתיב ישלם כתיב מדעתו ואמר נמי פרק הפועלים (ב"מ דף פא:) גבי חוסס פי פרה ודש צה לוקה ומשלם ארבעה קבין לפרה כו' וצעי למימר משלם ללאת ידי שמים וללישנא קמא דלעיל דפטור אפילו ללאת ידי שמים פריך ומהיו לההוא לישנא נמי דאין לו תובעין דחייב ללאת ידי שמים איכא למימר דהיינו דוקא בזמיק מתנות כהונה או אכלן שלקחן בציסור אבל הכא שלקחן בהיתר שהיה אז עני אפילו ללאת ידי שמים לא מחייב להכי פריך שפיר ואת אמרת מדת חסידות שנו כאן ולא מחייב אפילו ללאת ידי שמים ומיהו בסמוך קשה דקאמר טעמא דעני הא עשיר חייב ומאי קשיא אימא עני פטור אפילו מללאת ידי שמים אבל עשיר חייב א] ומפרט' דה"ק תנא תני ישלם לרבי אליעזר ורבנן פליגי עליה ואת אמרת מדת חסידות כו' דעל מדת חסידות לא הוי פליגי רבנן:

אין דָּךְ בהן אלא משעת הרמיה. ואם תאמר והא קרא לאו לאחר הרמיה איירי אלא צעמיד ליתרם דמפקינן מיניה בפרק [אלון הנשרפים (פסהדרין דף פג.)] דטבל צמיתה חלול חלול מתרומה דדריש לא יחללו את קדשי צני ישראל את אשר ירימוו צעתידים ליתרם הכתוב מדבר ויש לומר דהכא דריש מדסקמי ירימוו אלל לה' לומר כָּךְ שאין לגבזה בהן אלא משעת הרמיה אי נמי משום דקאי אקרא דסמיך ליה ואיש כי יאכל קודש דיאירי לאחר הרמיה:

מסורת הש"ס

א) [ב"ב פא: מנחות מח. פ: פא. קו. וצחיס עו.]. ב) [לקמן קלא: קלב.]. ג) [פסהדרין ז:]. ד) [ז"ל הסהנים והלוים]. ה) [קדושין מח: מדרס פה. ב"ב קג: מכות כ. בטרות יא.]. ו) [פאה פ"ה מ"ד, ו] [ב"מ נב.]. ח) [ז"ל שט כאן הא], ט) [פ"ג דמ"ש ה"י.]. י) [וע"פ תוס' פסחים טו: ד"ה מציא וצ"ב פא: ד"ה ודילמא ומנחות כא: ד"ה חולין ודף פ: ד"ה ומי ותמורה כג. ד"ה אולקין וצחיס עו. ד"ה וחולין.]. יא) [ע"ש תוס' ד"ה צבא,

תורה אור השלם

1. וְהָיָה יְהוָה מִשְׁפָּט הַכֹּהֲנִים מֵאֵת יְהֶעָם מֵאֵת זִבְדֵי הַזִּבְחָה אִם שׁוּר אִם שָׁה וְתָתַן לִבְתָּן הַזֹּרֵעַ וְהַלְוִיִּים וְהַקְּדָה:
דברים יח ג
2. וַיֹּאמֶר לָעָם לְיוֹשְׁבֵי יִירוּשָׁלַם לְתַת מִנְתּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם לָמַעַן יִחְזְקוּ בְּתוֹרַת יְיָ:
דברי הימים ב לא ד
3. וְלֹא יִחַלְלוּ אֶת קֹדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת אֲשֶׁר יִרְמֹזוּ לָהֶם:
ויקרא כב טו

גליון הש"ס

גב' או שאכלן פטור. ע"י לקמן דף קל ע"ב תוס' ד"ה עד: שם פתנה לבחן ע"ה. ע"י מנחות דף יח ע"ב תוס' ד"ה מודה:

הגהות מהר"ב
רנשבורג

[א] תוס' ד"ה תנא תני וכו' אבל עשיר חייב ומפרט' וכו'. ג"ב ע"י שו"ת רמ"א סי' ק"ז:

מסורת הש"ס

א) [גיטין מד.]. ב) [פי' שלקח אתם עובד כוכבים באונס שלא כדין. ערוך ועי' בפס"י]. ג) לקמן קלג. ד) בכורים פ"ג מ"ב, ה) חוספתא דפאה פ"ב ה"ג, ו) רש"ל מ"ז, ז) ש"ל שנשבע. רש"ל, ח) [נמלכד ה']. ט) [נ"ך קט.]. י) [נמלכד ה']. יא) [שם]. לב) בס"ח: לשכר, מ) ש"ל ומת,

תורה אור הש"ס

1. וברמך לא תעולל ופרט ברמך לא תלקט לעני ולגר תעזב אתם אבי יי אלהיכם:

ויקרא יט י
2. כי תבצר ברמך לא תעולל אחריו לגר ליתום ולאלמנה ויתד: הלוקח שהמתנות שם וזה לא מכר לו הקצה: לקח הימנו במשקל. הליערא כך וכך ושקל לו הקצה: נוסף. לו לוקח לכהן שהרי הגזל אכלו וצריך להשיב: והטבח ינכס לו מן הדמים. על כרחו שמכר דבר שאינו שלו: ואמאי. נותן לכהן ליהוי כמזיק כו': פשעה נכסי כהן. לא ידעתי היכן שגויה ובספרים אינה כתובה בשוה ומואל

גליון הש"ס

גמ' א' איקרו עם. עי' שערות דף יד ע"ח מוס' ד"ה כולן:

מוסף רש"י

חייב לעשר. עליה, דהוי כמוכר [גיטין מד.]. נותנן. לוקח. לכהן. ואין הטבח מנכה לו כלום, לפי שלא מכר לו את המתנת מסתמא [לקמן קרח: ובעי"ז ב"ק קסו.]. לקח הימנו במשקל. דהשתא ודאי זיין ליה [לקמן שם]. ומנכה לו מן הדמים. מששחטה וכו' כהניס כמתנותיהם והדין על הטבח [שם]. באנפרות. הפסד [שם].

הזרוע והלחיים פרק עשירי חולין

דאסו לידה. דכהן: **צטצליהו**. שהופקד הטצל אכלו: **כמי שחורמו דמיין**. וזה בזה מן ההפקר שהרי קדם. ל"א שמסר לו את הטצל לזכות בתרומה שבו: **אם בחובו**. שהיה חייב לו דבר קלוב ממון: **חייב לעשר**. ממקום אחר וליתן לכהן שהרי הוא כמוכר: **ואם באנפרות**. בהפסד

ועל חנם פטור מלעשר. קתני מיהת אם בחובו חייב לעשר אלמא יש לו תוצעין דאי לא דינא הוא שישלם לו על כרחו מאי חיוב מלוה איכא הא לא פש גביה מידי: **שאני הסם דקא משתרי ליה**. הסם לאו בהולאה צדיינין תנן זה אלא חיובא בעלמא כשאר חיובי מעשרות ומיוצא ודאי איכא עליה דהא משתרי ליה כלומר משתכר הוא זה שהרי היה צריך לפרוע מעות: **א"ל** לטבח: **מכור לי בני מעיה**. בני מעיה של פרה וזו: **והיו כהן מסנות**. הקצה: **נוסף**. לוקח זה לכהן: **ואין**. המוכר מנכה לו ללוקח מן הדמים שהרי היה יודע הלוקח שהמתנות שם וזה לא מכר לו הקצה: **לקח הימנו במשקל**. הליערא כך וכך ושקל לו הקצה: **נוסף**. לו לוקח לכהן שהרי הגזל אכלו וצריך להשיב: **והטבח ינכס לו מן הדמים**. על כרחו שמכר דבר שאינו שלו: **ואמאי**. נותן לכהן ליהוי כמזיק כו': **פשעה נכסי כהן**. לא ידעתי היכן שגויה ובספרים אינה כתובה בשוה ומואל אני ט"ו מתנות כהונה שכולן נכסי כהן לעשות בהן כל צרכיו התרומה ותרומת מעשר ותרומת מעשר של דמאי והחלה והבכורים וראשית הגז ומתנות של חולין ושל קדשים והקדן והחומש של גזל הגר ושדה אחזה ושדה חרמים וזכור בעל מום ופדיון הבן ופדיון פטר חמור ונראה בעיני שכולן שנוים זה וחשיב תרומה ותרומת מעשר והדמאי וחלה כחדל דכולהו תרומה נינהו וזכור ופדיון הבן ופדיון פטר חמור כחדל וקדן וחומש דגזל הגר חדל וכולהו הך מתנה לכהן הן ולקמן צפירקין (דף קלג:) חשיב כל כ"ד מתנות כהונה. הגזל את הגר ונשבע לו ומת הגר ואח"כ הודה ונשבע^א לשקר דאמר רחמנא ואם אין לנאש גואל וגו'^ב וכי יש לך אדם צישראל שאין לו גואלים אלא זהו גר שמת ואין לו יורשין^ג וכמיב האשם המושב לה' לכהן^ד ומניא צפרק הגזל צצ"ק (דף קי.) האשם זה קרן המושב זה חומש דבזי נשבע לשקר צפקדון או בגזל כמיב ציה חומש צין בגזל חצירו צפרשת ויקרא [ה] צין בגזל הגר צפרשת נשא^ה: **למה אמרו**. למאי הלכתא: **וס"ס**. אע"פ שאינו לאכילה ולא לדבר^ו שיצא לידי אכילה. ולצי

מגמגס למאי תנייה הואיל ותנא דאפי' בהמה טמאה לוקח מהן: **חטיף מסתפא**. כשהיו התינוקות מוליכין הזרוע והלחיים והקצה לכהן חוטפס מידיהם: **לא מסתפיה**. לא די דכשהוא שוחט את בהמתו אין אנו כופין אותו לתת מתנות לכהן אחר: **אלא מיהטף גמי חטיף**. בתמיה: **ורב**. מאי דעתיה דאמר לא מסתפיה דלא שקלינן מיניה דמשמע שהיינו יכולין לכופו לכך ונמנעין אנו: **אי איקרו עם לשקול מיניה**. דהא מאת העם מאת וזבחי הוצת כמיב (דברים יח) ואי לא איקרו עם רחמנא פטריה ומאי טיבותא עבדינן גביהו: **מספקא ליה**. לרב ומשום ספיקא פטר ליה דהמוציא מחצירו עליו הראיה: **למא שמעפא**. דרב דמספקא ליה: **ד' מסנות עניינם**. הנוהגות בכרס ואלו הן: **הפרט והעוללות**. כדכתיב (ויקרא יט) וכרמך לא תעולל ופרט כרמך לא תלקט וצמס' פאה (פ"ו מ"ד) מפורש אילו היא עוללות כל שאין לה לא כתף ולא נטף: והשכחה

דאתו לידיה במבלייהו וקסבר האי תנא מתנות ש"א חורמו כמי שהורמו דמיין. ומשעת הרמה ואילך היינו מכי אתו לידיה אפילו צטצליהו וא"ת אמאי לא משני דפשטא דצריימא דקתני פטור מן התשלומין היינו דאמו ליד כהן צטצליהו וקסבר האי תנא מתנות שלא חורמו לאו כמי שהורמו דמיין ומש"ה פטור דאין לו לכהן אלא משעת

הרמה ממס והוא ניחא טפי דהוי לשון הרמה דוקא וי"ל דאי הוה מוקי לה הכי אז לא היה חדוש הדיוק כלל הא משעת הרמה ואילך משלם דהא פשיטא דמשלם כיון דאמו ליד כהן והורמו אצל השמא עיקר הצריימא משמיענו דמזיק מתנות כהונה או שאכלן פטור ודיוקא קמ"ל דאע"ג דאמו לידיה אי צטצליהו חייב דכמי שהורמו דמיין: **שאני התם דקא משתרי ליה**. דצמקוס זה הניח לו המלך שאר ממון ואם תאמר מתנות כהונה כשאכלם משתרשי ליה צצמקוס זה לא אכל דבר אחר ואמאי פטור וי"ל דלא דמי לאנסו צית המלך גרנו דתחמיסין לא לקח משלו אצל באכלו אפשר דלא משתרשי ליה שהיה ממענה: **הכי גרסי' בפ' ר"ח שבועה נכסי בהן**. ולא חשיב הכא כל כ"ד מתנות כהונה דחשיב לקמן צפירקין (דף קלג:) דלא חשיב הכא אלא הך דאסורים לזרים והם ממון כהן והא דחשיב מתנות אע"פ שמוותרות לזרים משום דטצלי דדמו לתרומה כדאמר לקמן (קלג:) אע"ג דלית הלכתא הכי היינו דלא הוי כאכול טצלים אצל מ"מ איסורא איכא לאכול מזהמה שלא הורמה מתנותיה א"נ לא חשיב אלא מידי דבר אכילה והא דלא חשיב זכור משום דלכתי לאו צר אכילה הוא שצריך שמיטה: **מעשר עני** המתחלק בתוך הבית. דוקא נקט המתחלק בתוך הבית דשני דיני מעשר הם אחד מתחלק תוך הבית ואחד מתחלק בתוך הגרנות כדמשמע בפ"ב דגדרים (דף פד:) ואותו המתחלק תוך הגרנות אין לבעלים צו טובת הנאה אלא בצאות המתחלק בתוך הבית ובספרי מפרש להו מקראי כתוב אחד אומר מקצה שלש שנים מוציא את כל מעשר תבואתך והנחת אלמא צריך להניחו צגורין וצאין עניים ונוטלין אותו וכמוצ אחד אומר כי תכלה לעשר וגו' ונתת ללוי וגו' אלמא בתוך הבית מחלקו מדכמיב^א והנחת הא כי"ז עד הפסח שהוא זמן גשמים ואם מניחו בתוך נפקס מחלקו בתוך ביתו וזה מעשר עני המתחלק בתוך

הבית מכאן ואילך שהוא ימי הקיץ מניחו בתוך צגרנות ועניינם צאים ונוטלין אותו: **י"ש בו טובת הנאה א"בעלים**. נראה דדבר שיש צו טובת הנאה לבעלים אפילו צא עני ולקחו מוציאין מידו ודבר שאין צו טובת הנאה לבעלים לקחו אין מוציאין מידו ומיהו אם לא לקחו וצא עני ושאלו ממנו אם ירצה לא יתן לו דקרי ליה לעיל ממון שאין לו תוצעין ואם היה צריך ליתנו לתובעו א"כ הוי יש לו תוצעין: **גמ' אחריו אחריו מזוית**. ואע"ג דאטריכו למכתב ולא הוי מופנה גלוי מילתא בעלמא הוא דכמו שיש צוה אחריו פאה ה"נ יש צוה אחריו פאה ולאו ג"ש ממש היא אי גמי מדכמיב שכתה בלשון אחריו ש"מ לג"ש אתא וז"ע למה לא גמרינן צג"ש דאחריו דלהוי פרט צוית כמו צכרס ובהי דלענין עוללות לא אפשר למילף צאלין דלא שייך ציה אחיהו עוללות כל שאין לו לא כתף ולא נטף: כגון

קלא.

עין משפט נר מצוה

א [מ"י פ"ו מהלכות מעשר הלכה ין:]
ב מ"י פ"ד מהל' בכורים הל' י"ד
ופ"ח מהל' בכורות הל' ג
סמג עשין קמב ר"א טוש"ע י"ד ס' סא סעף יג וסי' שו סעף ו:
ג מ"י פ"ט מהל' בכורים הל' ח טוש"ע י"ד ס' סא סעף כג:
ד מ"י פ"א מהלכות מתנות עניים הל' ז:
ה מ"י שם הלכה ח:
ו מ"י שם פ"ו הל' י:

שיטה מקובצת

א) בטבלייהו חייב דכמי שהורמו דמיין ועוד י"ל דאתו לידיה בטבלייהו וקסבר מתנות שלא חורמו כמי שהורמו דמיין הלכך אם אכלן אחר הרמה חייב שכבר זכה בהן הכהן ואם קודם הרמה פטור דגוירת הכתוב דאין לו בהן אלא משעת הרמה ואילך עד שהוברר חלק של כהן ומיהו אחר הרמה אהניא הא דאתא לידיה שזכה בהן הכהן וממונו הוא. הרא"ש ד"ל: